

Redakcinės kolegijos tribūna

(Nr.39)

Redkolegijos vardu

Romualdas
OZOLAS

Istorikai postmodernistai, pasaulio vyksmus seikėjantys globaliųjų procesų ir struktūrų kilmės bei veikimo kriterijais, o pažangą - vadinamųjų žmogaus teisių įsitvirtinimo požūriu, nieko didaus ir reikšmingo nemato beveik visoje moderniosios Lietuvos istorijoje. Tačiau ir tie pripažįsta XX amžiaus pabaigos Sąjūdį buvus išskirtiniu reiškiniu.

Atsiribodamas ir iš principo atmesdamas jų praktikuojamą ir norma bandomą pavirsti istorijos perrašymą pagal dar viengą kosmopolitinį kanoną, kur kas radikalesnį už Juozo Žiugždos praktikuotąjį, kuris nacių ir tautą vis dėlto pripažino kaip mąstymui tinkamą abstrakciją, aš manau pasauliniu reiškiniu buvus ir Sąjūdį, ir Partizanų karą, ir gynybinę imperiją sukūrusią viduramžių Lietuvą, ir tautinį atgimimą XIX amžiuje, atvedusį į tokią valstybę, kuri, panašiai kaip senoji Lietuva germanams, tapo lemiamu iššūkiu pusę pasaulio valdžiusiems slavams.

Jeigu postmodernistiniai istorijos globalizatoriai nebijotų netekti savo užsakovų malonės ir pripažinti, kad asmuo istorijoje subjektas yra tik tiek, kiek sugeba sutelkti arba susitapatinti su kolektyviniu veikiančiuoju asmeniu, kuris vienintelis yra tikrasis istorijos subjektas (mūsų atveju tai lietuviai, lietuvių Tauta), jie tikrai rastų, kuo lietuvių istorija yra - nepaisant nieko - didi, nekalbant apie tai, kad ji reikšminga visada.

Sąjūdžio istorijoje Baltijos kelias yra aukščiausias nacionalinio judėjimo kaip daina valdomos revoliucijos pakilimo taškas. Baltijos keliu reiškiasi ir išsilies liaudies tautiškoji energija, apvaisinanti ir nukreipianti visą judėjimą ėjimui valdžion, kuri viena tegali pozityviai spręsti ir civilizuotai, t.y. valstybe, apiforminti tautos lūkesčius. Įvertinti Baltijos kelią kaip Tautos veiksmą, kuris atmetė Sąjūdį pulsavusių asmeninių ir grupinių interesų bei nuomonių neapibrėžtumo situaciją ir privertė svarbiausius politinius veiksmus atsistoti į kur kas ryžtingesnes ir labiau apibrėžtas pozicijas (Sąjūdžio dominuojamus TSRS liaudies deputatus spausti suvažiavimą Molotovo ir Ribentropo pakto slaptuosius protokolus pripažinti ne tik buvus, bet paskelbti juos negaliojus nuo jų pasirašymo momento, o LKP apsispręsti dėl išėjimo iš TSKP), - įvertinti visa tai nešališkai, dokumentuotai ir konceptualiai, nepasiduodant jokioms postmodernistinėms sugestijoms, yra svarbiausias uždavinys, kurį Baltijos kelio prisiminimas kelia istorikams šiandien.

Kad tai ne toks jau paprastas ir viena-reikšmiškus atsakymus siūlantis uždavinys, rodo kad ir 1989 m. rugpjūčio 23 d., t.y. Baltijos kelio rytmetį, įvykęs Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo sesijos posėdis, kurio tikslas buvo Pareiškimo pasaulio tautoms, valstybių vyriausybėms ir visiems geros valios žmonėms aprobavimas. Pareiškimas priimtas ilgai diskutavus dėl jo trečiojo punkto. Jo konstatuojamoji dalis buvo su-

BALTIJOS KELIAS ŠIANDIEN

formuluota pakankamai greitai: „TSRS liaudies deputatų suvažiavimo komisijos parengtas teisinių sutarčių vertinimas tebėra nepaskelbtas, o apie politinį tik užsiminta kaip ateities darbą. Nei TSRS, nei Vokietijos valstybės iki šiol nepasmerkė ir nesiėmė konkrečių veiksmų suokalbui ir agresijos padariniams panaikinti.“ Imperatyvinė dalis suformuluota taip: „Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimas tikisi, kad laisvosios pasaulio tautos ir valstybės nesitaikstys su nusikalstamomis TSRS-Vokietijos suokalbio pasekmėmis Lietuvos suverenitetui, o Lietuvos tautą kviečia vieningai taikiu būdu atkurti nepriklausomą demokratinę Lietuvos Respubliką, nepavaldžią TSRS administracinei sistemai ir jurisdikcijai. Lietuvos santykiai su TSR Sąjunga turi būti grindžiami 1920 m. liepos 12 d. Taikos sutarties esminiais teiginiais.“

Pareiškimo teksto projektas buvo parengtas Seimo tarybos. Tačiau Algirdas Saudargas pačioj sesijos pradžioj pranešė esąs įpareigotas supažindinti su politinės komisijos rugpjūčio 17 d. siūlymu į pareiškimą įtraukti formuluotę „ne TSRS sudėtyje“. Kaip ir dauguma komisijos narių, pats jis esąs prieš tą formuluotę tekste, tačiau Seimui įpareigotas pristatyti. Tai reiškė, kad prasi-

A.Brazauskas kalbėjo apie nepriklausomybę Sąjungoje, nes ji būtų tenkinusi konfederacija, kurią ne kartą siūlė M.Gorbačiovas. K.Prunskienei svarbiausias rūpestis visada buvo ekonomika, o ši norom nenorom implikavo kuo geresnius santykius su Maskva. Ar priimami formuluotė, kuri garantavo saugesnę mūsų „žingsnis po žingsnio“ politiką mums patiems gerai žinant, kad atėjus laikui viską padarysim „kaip turi būti“, mes naudos neiškėlėme aukščiau už principą, laikydami tai pačia protingiausia Sąjūdžio politika? Ar ne tada pradėjom kelią, kuriuo eidami šiandien savo nepriklausomybę apibrėžiame taip, kaip ir siūlė kairieji: nepriklausomybė Sąjungoje?

Kaip ir kodėl prasidėjo tas sąvokų išplovimas, kurio dėka šiandieninė mūsų nepriklausomybė nebeteri arba tuoj nebeterės savo bankų, savo valiutos, savo žemės, savo kalbos, net trečdalis buvusios populiacijos? Jeigu tada būčiau buvęs šiandieninės patirties ir proto, būčiau vienareikšmiškai reikalavęs formuluotės „ne Tarybų Sąjungoje“, „ne TSRS sudėtyje“. Tada Lietuvos nepriklausomybę man garantavo 1920 metų taikos sutartis su Rusija. O aiškaus atsiribojimo nuo Sąjungos šalininkų jėgos sesijoje buvo per silpnos. Tokia padėtis tęsėsi.

► „Vokiečių kanclerė tiesiai sako rusų diktatoriui: tebus Ukraina jūsų, mes juk vis tiek iš esmės sutarsim“

dės begalinė dar nuo Vasario 16-osios, tiesą sakant, net nuo Steigiamojo suvažiavimo tebesitęsianti diskusija ir Sąjūdžio galvos skausmas. Nors po poros valandų reikia būti kelyje, diskusija prasideda. Siūloma greta pareiškimo skelbti papildomą pranešimą Dėl nepriklausomybės sąvokos vartojimo. Siūloma įpareigoti LTSR vyriausybę pradėti derybas su TSRS dėl kariuomenės buvimo sąlygų ir išvedimo. Siūloma pasisakyti prieš pastaruoju metu iš Maskvos pasigirdusius gąsdinimus ir grasinimus. Siūloma peržiūrėti visas pareiškimo sąvokas vien teisiniu aspektu. Kiekvienu atveju vienaip ar kitaip iškyla: sakome mes ką nors apie Sąjungą ar ne? Dauguma sako: yra aišku, kad nepriklausomybė reiškia ne Sąjungoje, nes visi taip suprantam. Kiti sako: pasakyti ne Sąjungoje reikia tiems, kurie nesupranta, ką mes norim daryti. A.Zalatorius pastebi, kad problema mums kyla dėl to, jog konjunktūra (suprask - kompartija) mums primetė tą sąvokos interpretabilumą, nes skelbia, kad nepriklausomybė galima ir būnant Sąjungoje. Z.Vaišvilos, M.Laurinkaus, P.Vaitiekūno, B.Genzelio ir mano pastangomis buvo priimta Seimo tarybos suformuluota ir V.Landsbergio pateiktoji redakcija, kuri, kaip pažymėjo K.Prunskienė, yra „be tų formuluočių, kurios mums patiems nereikalingos ir kurios pakenktų Lietuvos ekonominiams ryšiams“.

Prasmingas ar beprasmiškas buvo tas Sąjūdžio žmonių ginčas?

1991 m. vasario 9 d. referendumas davė mums Tautos absoliučios daugumos aprobuotą formulę: Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika. Tačiau jau po dviejų dienų, tą pačią 1991 m. vasario 11 d., priimamas Konstitucinis įstatymas Dėl Lietuvos valstybės, kuris šį referendumo duotą pamatinį valstybės principą ir konstitucinę jos normą leidžia keisti, jeigu tokį norą pareikštų ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai Lietuvos piliečių. Vardan ko šitas leidimas? Vardan demokratijos? Ir dėl to, kad mums vis dar savaime aišku, jog niekas tokio referendumo nesiims?

Tačiau 1992 m. birželio 8 d. priimamas „apsauginis“ Konstitucinis įstatymas Dėl Lietuvos Respublikos nesijungimo į postsovietines Rytų sąjungas. Bet į kitas - galima?

O štai 2004 m. liepos 17 d. pasirašomas Konstitucinis aktas Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje. Jis remiasi taip pat referendumu, ir nesvarbu, kad šis 2003 m. gegužės 10-11 d. referendumas buvo pratęstas, o balsuoti raginta užmokant alumi ir skalbimo milteliais.

Sąvokų išplovimo ir pakeitimo istorija, o kartu su tuo - ir jos principinės konstitucinės normos keitimo istorija yra dar vienas, tiksliau - du svarbūs darbai, kuriuos šiandien sugestijuoja Baltijos kelias, aukščiausias dainuojančios revoliucijos pakilimas, kuris užbaigia judėjimo stichiškąją fazę ir suorientuoja Sąjūdį valdžion - revoliucines viltis įgyvendinti nepriklausoma valstybe.

Dažnai sakau, kad Baltijos kelias yra išėjimo kelias. Manau, kad taip yra tikrai. Nes jis, be jokios abejonės, yra išėjimo iš Maskvos imperijos kelias: pasaulis ir pati Maskvos sąjunga ne žodžiu, o įsikūnijusiu veiksmu išvydo, kad lietuviai, latviai ir estai atsuko nugaras tiems, su kuriais ne pakeliui, ir atsisuko į tuos, su kuriais nuo dabar sies savo nepriklausomo gyvenimo viltis. Niekas iš ten, deja, padėti nepuolė. Nebent pamokyti, kaip viską išparceliuoti. Ir lietuviai laimės ieškoti išėjo patys, galima sakyti, dar su Baltijos kelio gėlytėmis atlapuos. Kas masinio bėgimo iš Tėvynės psichologinį startą mato ne Baltijos kely, tegul nurodo kitą ribą. Liaudiškajam supratimui Baltijos kelias buvo dvasios polėkis į laisvę, kai trokštosios laisvės Lietuva dar nesiūlė. Kaip ir kiek lietuviškasis mentalitetas laisvę elgtis kaip nori tapatino su nepriklausomybe, būtų labai pravartu išanalizuoti sociologiškai, laikant tai vienu iš svarbiausių valstybės kūrybos naujojo etapo darbų. Juk laisvė ir nepriklausomybė ne vienu atveju yra viena kitai prieštaraujančios sampratos, kurių sąmoningas ar nesąmoningas painiojimas teikia tiek peno visokiems šių dienų demagogams. Gi ką reiškia laisvė nepriklausomybėje, privalu suprasti kritinei tautos masei, nes tik tada bus galima kalbėtis apie tikrai nepriklausomos nacionalinės valstybės kūrimą, ką mes, buvę Baltijos kelyje, manėm tikrai pradedą.

Ir pabaigai. Baltijos kelio 25-mečio minėjime buvo perskaitytas mūsų pakeliui į Latvijos pasienį sukurtas sveikinimas Ukrainos laisvės kovotojams. Iš esmės tai sveikinimas visai ukrainiečių tautai. Tragiškesnės situacijos tautą šiandien vargu rastume pasauly. Ilgai svarstėm sveikinimo formuluotes, kad nenukryptume nuo tiesos ir tuo pat metu ko nors neužgautume.

O andai girdžiu: kalbėdama Ukrainos nepriklausomybės minėjime Kijeve, Vokietijos kanclerė Angela Merkel pasakė frazę, kurią bijojau išgirsti, tačiau žinojau anksčiau ar vėliau išgirsias. Ji pareiškė: Vokietija neprieštarautų, jeigu Ukraina apsispręstų priklaustyti Eurazijos Sąjungai. Tai buvo pasakyta ne tik apie Ukrainos ateitį, tai buvo žodžiai ir apie mus, tiksliau - apie Europos Sąjungą, kuriai dabar priklausom.

Eurazija - tai ne koks nors Dugino, Rogozino, Putino ar net ir Rusų projektas. Tai ir Vakarų Europos istorinės raidos kryptis, kuriai pamatus parengė Europos kairieji, visą pokarį žavėję Maskvos bolševikais ir nieko naujo nesugalvoję, kaip kurti pagerintą kairiųjų imperiją - menševikų imperiją. Jos režimas šiek tiek kitoks - totalitarinės tvarkos kūrimas iš apačios, nes šiam būdai buvo sukurtas tobulas žmonių valios nusavinimo metodas - žmogaus teisės, kurios laisvę, o iš tiesų - savivalę, iškėlė aukščiau už privalėjimą ir leido asmenį neskausmingai įjungti į sistemą. Dabar, kai multikultūriškumas žlunga, o pasipriešinti tam jėgų Vakarai neturi, kai vis aiškiau ryškėja Europos materialinių ir dvasinių resursų krizė, kai jau matyti daugiapolis pasaulis su neabejotina Pietų pusrutulio grėsme Šiaurės pusrutuliui, slapstytis už kokių nors slapčių protokolų nebėra kada, ir vokiečių kanclerė tiesiai sako rusų diktatoriui: tebus Ukraina jūsų, mes juk vis tiek iš esmės sutarsim. Turėsime sutarti, nori nenori.

Štai kada aš ypač gailiuosi, kad bent jau savo Konstitucijoje Lietuvos nepriklausomybės nuostatos neįtvirtinome kaip jokių atvejų nepajudinamo principo. Ir apskę ratą Europos pakrantėmis savo problemas turime spręsti iš esmės vėl vieni patys. Na, su nedidele NATO pagalba. Kuriai Europos Sąjunga nuosekliai trukdo.

Saulius LAPĖNAS
Visuomenininkas, Redakcijos svečias

Šiandien turime unikalią galimybę, beveik fantastinę, pažiūrėti į ateitį ir sužinoti, kaip gyvenasi šalyje, kurioje prieštaraujant sveikai nuovokai prieš dvejus metus nacionalinė valiuta buvo pakeista į eurą. Galime palyginti politikų deklaruočius teiginius apie euro įvedimo naudą su po to įvykusiais faktais.

Pradedant 2012 metais, visos naujai į euro zoną patekusios šalys, savanoriškai-priverstinai, turės atsisakyti biudžeto parlamentinės kontrolės Europos stabilizavimo mechanizmo (ESM) fondo naudai. Tai įvyksta po to, kai Parlamentas ratifikuoja sutartį, kurioje numatomas šalies dalyvavimas šiame fonde, nors ESM fondas net nėra oficiali ES institucija! Euro zonos portale ESM fondas pristatomas kaip partneris (kartu su Tarptautiniu valiutos fondu).

Iš esmės tai reiškia, jei, neduok Dieve, euro zona ar pati Europos Sąjunga kada nors nustos egzistuoti, tai visi Lietuvos (kaip ir bet kurios kitos euro zonos šalies) prisiimti finansiniai įsipareigojimai (įsiskolinimai tik už teisę Lietuvoje naudoti eurą) šiam ESM fondui (kaip ir Tarptautiniam valiutos fondui) išliks iki Lietuvos valstybės egzistavimo pabaigos.

Pagrindinis Lietuvos įsipareigojimas sutarties tekste formuluojamas paprastai ir nedviprasmiškai: „ESM narė neatšaukiamai ir besąlygiškai įsipareigoja mokėti bet kokio dydžio įmoką, nurodytą fondo vykdomojo direktoriaus, vadovaujantis šiuo straipsniu, toks pareikalavimas turi būti apmokėtas per 7 dienas nuo tokio pareikalavimo dienos“ („ESM sutartis.“ Devintas straipsnis - Kapitalo įmokos. 24 psl.).

Jei atsižvelgsime į tai, kad šio ESM fondo dydis pagal 10 str. nėra ribojamas, neišvengiamai kyla klausimas, kas atsitiks, kai Lietuva kuriuo nors metu nesugebės per septynias dienas surasti reikalaujamų lėšų.

„Dešimtas straipsnis. Įstatinio kapitalo pakeitimas. 1. Didžiausią kreditavimo apimtį ir ESM įstatinio kapitalo pakankumą Valdytojų Taryba turi peržiūrėti reguliariai ir bent kartą per penkerius metus. Ji gali nuspręsti pakeisti įstatinį akcinį kapitalą ir pataisyti 8 straipsnį ir antrąjį priedą.“

Tokio svarbaus dokumento šalies likimui pasirašymas negali likti be visuomenės dėmesio, tuo labiau kad šios sutarties daugybė punktų, kaip prieštaraujantys ne tik Konstitucijai bet ir demokratijos principams, buvo atmesti Vokietijos konstitucinio teismo. Vokietijos konstitucinis teismas apribojo šios sutarties veikimą savo šalyje.

Ar ji atitinka šalies Konstituciją,

nagrinėjo ir Estijos teismas, ir tik vieno balso persvara Estija nepasinaudojo galimybe apriboti šios sutarties su ESM fondu veikimą savo šalyje. Nors visa tai vyko protestuojant politikams, ekonomistams ir Estijos pilietinei visuomenei, kurie šią sutartį (su ESM fondu) lygino su 1940 metų okupacija.

Kad jie ne be reikalo nerimavo, aišku susipažinus su sutarties tekstu. Bet tai padaryti nėra lengva. Yra tekstai tik kalbomis tų šalių, kurios pasirašė šias sutartis su ESM fondu, tačiau oficialaus teksto lietuvių kalba, kurį turėtų perskaityti mūsų Seimo nariai (kurie privalės ne tik išnagrinėti kiekvieną straipsnį, bet ir balsuoti, ratifikuoti šią sutartį) ir visuomenės veikėjai, nepavyko surasti.

Kokį kelią pasirinks Lietuva?

Prieš pradėdami nagrinėti sutarties tekstą, žvilgtelėkime, kas vyko Estijoje po sutarties su ESM fondu pasirašymo.

Įvykdysim „penkmetį“ per dvejus metus?

Girdami mitais tapusius skubaus euro įvedimo pranašumus, mūsų eurooptimistai linkę sumenkinti įmokų į ESM fondą reikšmę ekonomikai ir finansų stabilumui. Dažnai skamba raminama formuluočių, kad įmokos nedidelės ir išdėstytos per 5 metus. Štai kaip tai pateikiama Lietuvos banko EURO ĮVEDIMO LIETUVOJE 2015 M. KIEKYBINIO POVEIKIO ŠALIES EKONOMIKAI VERTINIMO publikacijoje. (33-34 psl.):

nansų ministras Jurgenas Ligiš (Juergen Ligi) iškabinėjo parlamentarus neatidėlioti ESM fondo įstatymo priėmimo“; „ministras pirmininkas Andrus Ansis: iš pradžių ratifikuokime ESM, po to pakalbėsime apie detales“; „parlamentas privalo priimti sprendimą dėl ESM per 48 valandas“.

Tokio skubotumo padarinys geriausiai pasimatė, kai 2014 metais (dar nepraėjus dvejais metams po sutarties dėl ESM fondo pasirašymo) estų žiniasklaidoje pasirodė interviu su finansų ministru „**Estija sumokės paskutinį įnašą į ESM stabilumo fondą balandžio mėnesį**“: „Estija privalo įnešti į ESM beveik 149 mln. eurų, iš kurių 4/5

Šis dialogas buvo Parlamente, už kurio sienų vyko masinės protesto akcijos reikalaujant didesnio atlygio mokytojams ir pats didžiausias per visą Estijos istoriją medikų streikas. O kas buvo teisus šiame politikų ginče, galime spręsti po metų pasirodžiusioje publikacijoje.

2013 04 17, Estija grąžins pinigų, uždirbtus iš graikiškų obligacijų. Finansų ministras Jurgenas Ligiš kalbėdamas Parlamente paaiškino, kad Estijos bankas nupirkdamas prasiskolinusių šalių obligacijas uždirbo pelno: „Tam, kad pirmiausia sumažintume Graikijos skolas, o antra, kad nelobtume iš bėdoje atsidūrusių valstybių, siūloma šiuos pinigus atiduoti atgal Graikijai.“ Kalbama apie 5 mln. eurų.

► **RAMINA.** Skirtingai nei estai bei latviai, atsisveikindamas su litais vyriausiasis Lietuvos bankininkas Vitas Vasiliauskas bevelija šnekėti tik apie euro įvedimo privalumus

Ar protinga prisiimti įsiskolinimus nepriklausomai tarptautinei finansų institucijai, iš kurios neįmanoma pasitraukti (nes toks mechanizmas nenumatytas) ir negalima bus jų užprotestuoti jokiu teisme (nes tai uždrausta sutarties tekste - „neatšaukiamai ir besąlygiškai“)?

Tų, kuriems iš tiesų rūpi Lietuvos ateitis, tokios sutarties pasirašymas, tolygus stojimo į ES sutarčiai, negali palikti abejingų. O gal gali?

Prieš save turime trijų šalių patirtį:

- **Vokietijos**, pasirūpinusios saugikliais ir ne tik apribojusios savo dalyvavimą šiame projekte (nustačiusios maksimalią sumą), bet ir pareikalavusios, kad šalies parlamentariai gautų išsamią informaciją apie fondo veiklą;
- **Estijos**, kurioje bent kai kas bandė gilintis į sutarties sąlygas ir ginti piliečių demokratinėms teisėms atstovaujančių parlamentarų teisę valdyti šalies biudžetą;
- **Latvijos**, kurioje ši sutartis buvo pasirašoma tyliai ir nepastebimai, praėjus mėnesiui po euro įvedimo (2014 m. sausio 30 d.).

„Lietuva turėtų įmokėti į ESM apmokėtajį kapitalą apie 300 mln. eurų (1 mlrd. Lt). Lietuva finansinę įmoką turėtų pervesti per 5 m. (maždaug po 200 mln. Lt 2015-2019 m.). [...] Tai sudarytų apie 0,1 proc. prognozuojamo BVP 2015-2019 m. Lietuva taip pat įsipareigotų papildyti ESM kapitalą daugiausia dar 2,5 mlrd. eurų (8,5 mlrd. Lt) pagal pareikalavimą.“

Panašiais teiginiais buvo raminama protestuojanti Estijos visuomenė, kai 2012 metais po euro įvedimo buvo raginama ratifikuoti sutartį su ESM fondu, apie kurį nieko nėra parašyta 2004 metų stojimo į ES sutartyje. Šioje sutartyje, kuri buvo patvirtinta tautos referendumu, įsipareigojimas įvesti eurą nebuvo siejamas su jokiais stabilizavimo fondais. Jų tada net ir nebuvo. Jei jau keičiamos žaidimo taisyklės, tai reikėtų sužinoti ir piliečių nuomonę, nes valstybės biudžetas - tai mokesčių mokėtojų suvestinė pinigai, kuriais išlaikoma ir stiprinama valstybė (apie tai valdžia, gavusi tautos įgaliojimus, dažnai pamiršta).

Tokio referendumo Estijoje reikalavo ir parlamentariai, ir Konstitucinio teismo nariai. Oponentų argumentas buvo labai paprastas - laiko svarstyti nėra. Štai būdingos tezės iš to meto publikacijų: „**Estijos fi-**

jau įnešta, o likusią dalį sumokės balandį.“

Atkreipkime dėmesį, „penkmetis“ įgyvendintas per dvejus metus. Ir tai faktas. Tai ar Lietuva bus išimtis? Tuo labiau kai girdime eurokomisarų ir Tarptautinio valiutos fondo atstovų pareiškimus, kad paremti Ukrainą reikės gerokai daugiau, nei buvo skiriama Graikijai, todėl Europos piliečiams būtina būti solidariems.

Pagalba Graikijai - investicija?

Šią tezę Lietuvoje, svarstant pagalbą per ESM fondą „badaujančioms“ Graikijoje ir Kipre, teko girdėti dažnai. Tačiau ar tai tiesa? Žiūrėkime į faktus.

2012 08 30, S.Sesteris: ESM - tai investicija, o atlyginimai mokytojams - tai išlaidos. Taip Estijos parlamento Finansų komisijos pirmininkas Svenas Sesteris (Sven Sester) atsakė į Centro partijos nario Kalevo Kalo (Kalev Kallo) klausimą: „Kodėl ratifikavus ESM valstybė pasirengusi dar šiais metais sumokėti dvi įmokas į fondą, 60 mln. eurų, o kai kalbame apie algų didinimą mokytojams, tai pinigų nėra? Ar tai reiškia, kad savo šalies ekonomikai jokių būdu nepadėsime, o Europai atiduosim paskutinius pinigus?“

Šis įvykis sukėlė rimtą konfliktą tarp finansų ministro ir Estijos banko, kurių atstovai norėjo panaudoti šias uždirbtas lėšas kovai su krizės padariniais pačioje Estijoje ir įtarė prie tokio sprendimo prisidėjus patį ministrą, kuris daugiau jaudinosi ne dėl gimtosios Estijos, o dėl Graikijos: „Estijos finansų ministras įrodinėja, kad toks sprendimas buvo priimtas ES centrinio banko, tačiau Estijos bankas įsitikinęs, kad šį sprendimą priėmė (*neformali - red. past.*) Euro grupė - Euro zonos finansų ministrų taryba.“ Tačiau kodėl atsiranda tokie įtarimai ir ką tai reiškia?

Nežinant sutarties su ESM fondu teksto, sunku suprasti ir pagrįstą įmokų mokėjimą, ir sąžiningai uždirbto pelno iš obligacijų atsiskaitymą, ir Estijos parlamento vicepirmininko Jurio Rataso (*Jueri Ratas*) pareiškimą, kad „vyriausybė prisiungdama prie ESM fondo pasmerkia Estiją skolų vergovei“. [15]

Ir tuo labiau sunku suprasti nuoseklaus sutarties su ESM fondu oponento - Estijos konstitucijos gynėjo, teisės kanclerio, kuris skiriamas paties Estijos prezidento, Indreko Tederio (Indrek Teder) - paprastą pagrindinę mintį: „Teikiant pagalbą euro zonai, negalima peržengti per tautą ir per konstituciją“.